

NOTAT

Dato: 7. marts 2024

Administrationens faktuelle bemærkninger

Eventuelt samarbejde om en sundhedsrettet indsats i Gaza

Tormod Olsen (Ø) har stillet medlemsforslag om, at Regionsrådet skal undersøge, om det er muligt at etablere en konkret sundhedsrettet indsats i Gaza.

Som beskrevet nedenfor, har regionen ikke hjemmel til at gennemføre en sundhedsrettet indsats, som ensidigt har til formål at styrke sundheden mv. for befolkningen i andre lande, herunder heller ikke i Gaza.

Administrationen vurderer det også som meget usandsynligt under den nuværende situation i Gaza, at det skulle være muligt at etablere et samarbejde (om f.eks. forskning, udvikling og/eller erfaringsudveksling), som i sidste ende vil kunne styrke den befolkningsrettede indsats i den del af sundhedsvæsenet, som varetages af Region Hovedstaden. Et sådant samarbejde ville under alle omstændigheder under de nuværende forhold i Gaza næppe være udtryk for en effektiv ressourceanvendelse.

Efter administrationens vurdering, bør regionsrådet derfor afvise medlemsforslaget fra regionsrådets dagsorden, idet det reelt vurderes fremsat med henblik på i Regionsrådet at kunne drøfte situationen for befolkningen i Gaza med henblik på politiske markeringer i forhold til dette udenrigspolitiske emne.

Som alternativ til en drøftelse i regionsrådet, kan administrationen vejlede om, at forslaget ville kunne stilles i Folketinget af dettes medlemmer. Folketinget ville – hvis forslaget nød fremme – kunne etablere hjemmel til og pålægge regionen at gennemføre en sundhedsrettet indsats som foreslået.

Baggrund

Det er et retligt spørgsmål, om en sag kan optages på regionsrådets dagsorden eller ej. Som udgangspunkt har medlemmer, der har benyttet deres initiativret til at stille medlemsforslag, jf. kommunestyrelseslovens § 11, også krav på, at deres således stillede forslag undergives en materiel behandling. Forudsætningen er imidlertid, at forslagens indhold ligger inden for den regionale opgavevaretagelse. Da regionsrådet ikke har kompetence i udenrigspolitiske anliggender, skal forslag, som har udenrigspolitik som genstand, afvises fra dagsordenen.

For så vidt angår forslag, som er stillet på baggrund af medlemmernes initiativret, jf. kommunestyrelseslovens § 11, er det regionsrådet, der med almindeligt flertal må træffe beslutningen. Er man som medlem utilfreds med håndteringen af mødeledelsen eller udfaldet af regionsrådets processuelle beslutning, f.eks. fordi et eller flere medlemmer ikke er enige i, at sagens emne er af udenrigspolitisk karakter eller det modsatte, kan man rette henvendelse til det kommunale og regionale tilsyn, som varetages af Ankestyrelsen.

Regionsrådsformanden forpligtet til at vejlede regionsrådets medlemmer om, at et punkt, der ikke lovligt kan optages på den endelige dagsorden for mødet skal afvises. Da spørgsmålet om godkendelse af dagsordenen har karakter af et procedurespørgsmål, så undergives sager, som afvises fra dagsordenen, ikke en egentlig materiel behandling. Der kan kun gennemføres en drøftelse af en sags substans under det dagsordenspunkt, der vedrører sagen – og derfor kun hvis punktet opretholdes på dagsordenen.

Udenrigspolitik er en statslig opgave

Udenrigspolitik er i Danmark en statslig opgave, hvilket har den konsekvens, at kommuner ikke må tilkendegive udenrigspolitiske synspunkter eller varetage udenrigspolitiske formål, herunder heller ikke efter kommunalfuldmagten.

Ankestyrelsen har i anledning af konkrete beslutninger i hhv. Albertslund og Næstved Kommune - hvor udenrigspolitik har været emnet - indledt tilsynssager mod disse kommuner. Ankestyrelsen har endvidere tilkendegivet at ville præcisere gældende regler og praksis i en generel udtalelse (<https://ast.dk/nyheder/nyheder/nyheder-2024/samtlige-kommuner-vil-fa-praeciseret-gaeldende-lovgivning-og-praksis-om-at-involvere-sig-i-udenrigspolitiske-anliggender>).

Regionerne er undergivet samme begrænsninger som kommunerne, men er ydermere begrænset af, at regionerne ikke er udstyret med en kommunalfuldmagt. Regionerne må alene varetage de opgaver, som er opregnet i regionslovens § 5 samt sektorlovgivningen, herunder i sundhedsloven.

Regionernes opgaver efter sundhedslovgivningen

Regionernes opgaver i forhold til sundhedsvæsenet (sundhedslovens §§ 3-4) er at tilbyde en befolkningsrettet indsats vedrørende forebyggelse og sundhedsfremme samt behandling af den enkelte patient. Regioner og kommuner skal i et samspil med de statslige myndigheder og i dialog med brugerne sikre en stadig udvikling af kvaliteten og en effektiv ressourceudnyttelse i sundhedsvæsenet gennem uddannelse, forskning, planlægning og samarbejde m.v.

De personer, der har ret til ydelserne, er personer med bopæl i Danmark (§ 7). Der gælder en række tilføjelser til udgangspunktet efter lovens §§ 8-11 (personer med midlertidigt ophold, søfarende mv, og når Indenrigs- og sundhedsministeren har udvidet personkredsen til andre personer uden bopæl i Danmark).

Udnyttelse af sundhedslovens kompetencer mhp. at varetage andre formål, herunder mhp. ensidigt at sikre sundhedsydelser til andre landes befolkninger, vil være usaglig - og derfor have karakter af magtfordrejning.

Regionernes muligheder for at samarbejde med andre

Efter sundhedslovens § 78, stk. 3, kan regionen samarbejde med offentlige myndigheder og private virksomheder, herunder i selskabsform, om løsningen af fælles opgaver samt påtage sig dermed forbundne udgifter. Regionen må dog ikke yde (stats)støtte til virksomheder og kan efter opgavefordelingsprincippet ikke påtage sig finansiering, der rækker ud over regionens egen andel af samarbejdet.

Bestemmelsen anvendes blandt andet til internationalt samarbejde om forskning. Forbuddet mod statsstøtte kan f.eks. afdækkes gennem, at regionerne opnår royalties eller ejerskab til de fund, der måtte fremkomme ved forskningen, i et forhold, der svarer til regionens økonomiske bidrag. Et økonomisk bidrag skal i denne forstand forstås som den samlede kapitaliserede værdi af alt det, regionen skyder ind i samarbejdet, herunder medarbejdertimer, lokaler, udstyr mm., samt direkte pekuniære bidrag.

Regionen kan endvidere deltage i erfaringsudveksling, herunder med hospitaler og sundhedsvæsen i andre lande. Regionen kan ligeledes informere oplysende om egen virksomhed. En sådan erfaringsudveksling og/eller oplysning om egen virksomhed kan gennemføres uden betaling mellem parterne.

Ydelser, som regionen kan præstere mod omkostningsdækning

Regionen kan præstere en række ydelser mod betaling af samtlige direkte og indirekte udgifter fra rekvirenten/aftalepartneren:

- undersøgelser og prøver, såfremt der ikke er private virksomheder, der kan dække efterspørgslen efter disse ydelser i den pågældende region,

- undersøgelser og prøver m.v. til politiet til brug for bevissikring i straffesager,
- sygehusbehandling til Færøerne og Grønland,
- sygehusbehandling til andre landes myndigheder som led i aftaler om international specialisering,
- rekvireret forskning og afprøvning hvor 100 % af produktet tilhører rekvirenten,
- efter- og videreuddannelse til både indenlandsk og udenlandsk sundhedspersonale,
- rådgivning til andre offentlige myndigheder, praksissektoren og andre private virksomheder, der udfører opgaver for det offentlige sundhedsvæsen.

Regionen har endvidere hjemmel til at sælge biprodukter, herunder know-how oparbejdet gennem regionens virksomhed. Et sådant salg skal ske til markedspris, dvs. den højest mulige pris, som ville kunne opnås i åben konkurrence.

Samarbejde med sundhedsvæsenet i Ukraine

Forretningsudvalget blev den 19. september 2023 gennem en formandsmeddelelse informeret om, at regionen den 6. september 2023 i Kyiv havde undertegnet et Memorandum of international medical partnership.

Det undertegnede Memorandum of international partnership har karakter af et såkaldt Memorandum of Understanding (MoU), hvilket i dansk oversættelse bedst kan karakteriseres som en gensidig hensigtserklæring mellem uafhængige parter. MoU'et er tiltænkt at skulle danne rammen om et samarbejde mellem et eller flere børnehospitaler i Ukraine, herunder Kyiv's Regional Children's Hospital/Okhmatdyt Hospital, og en række udvalgte børnehospitaler i Europa. Udover Rigshospitalet/Juliane Marie Centret drejer det sig om GOSH i London, Schneiders i Israel, St. Joan de Deu i Barcelona, Meyers Børnehospital i Firenze og Warszawas Memorial Health Institute for Children.

MoU'et indebærer ikke i sig selv juridiske eller finansielle forpligtelser, hvilket eksplicit fremgår af dette.

Det var og er fortsat administrationens vurdering, at denne ramme, når den udmøntes i aftaler om konkrete samarbejder, kan være til gavn for den befolkningsrettede indsats i den del af sundhedsvæsenet, som varetages af Region Hovedstaden.

Af formandsmeddelelsen til forretningsudvalgets møde den 19. september 2023 fremgik således også, at en del af de i MoU'et nævnte samarbejdsområder har karakter af områder, som regionen utvivlsomt allerede kan beskæftige sig med efter sundhedslovgivningen (f.eks. gensidige forskningssamarbejder

og gensidig udveksling af viden). Andre elementer, som f.eks. egentlige genopbygningsforanstaltninger, vil efter omstændighederne kunne kræve statslig godkendelse og/eller særlig statslig bevilling til aktiviteterne.

Det fremgik videre, at administrationen vil sikre, at der er tilstrækkelig retlig og finansiell hjemmel forud for indgåelse af eventuelle forpligtende samarbejder. Samarbejder, som ikke adskiller sig væsentligt fra andre samarbejder, som Rigshospitalet sædvanligvis indgår i, f.eks. på forskningsområdet, vil blive indgået administrativt uden politisk forelæggelse. Samarbejder af mere omfattende karakter, som ikke ligger inden for Rigshospitalets sædvanlige drift, f.eks. samarbejder med karakter af genopbygningsbistand, vil blive forelagt regionsrådet til godkendelse, forud for indgåelsen.

Rigshospitalet har på forespørgsel oplyst, at der endnu ikke er etableret samarbejder, der rækker ud over bilaterale besøg med henblik på erfaringsudveksling. Andre samarbejder er fortsat under drøftelse.